

מסורת הש"ס

(א) לטל ל: גיטין מה: (ב) חנוכה ט: (ג) ע"פ: (ד) ג'ל האכל ע"ד: (ה) ד"ה לזר:

תורה אור השלם

1. כי יבט אש שדה או קרם ושלח את בעירו ובער בשדה אחר מיטב שדרו ומיטב כרמו ישלם: שמות כב ד

הגרות הבי"ח

(ה) ר"י ד"ה כמה הייתה יפה: (ו) ד"ה כד"ה דנישומין אגב: (ז) ט"ו ד"ה אכלה ט"ו לזר: (ח) ד"ה דבפירות:

גליון הש"ס

גמ' כחש גופנא: ט"ו כבית דף קד ט"ז ומסופה ט"ז ד"ה סכר:

הכונס פרק ששי בבא קמא

גמ'

עין משפט
נר מצוה

מה א ב מ"י מ"ד מהלכות נזקי ממון הלכה יד שמוע ע"פ טו טו"ע ח"מ קימ"ג סג סעיף ו':

מוסף ר"י

מיטב שדרו של נזק. השאלה משמע שאם שילם בעירו ואכלה ערוגה של בעירו סאה בשדה חבירו שמוע ערוגה יפה שכל שדה היקף וטמן לו דמיה ואפילו היטה לו חפשה (גיטין מה:). שאם אכלה ערוגה בשדה שמוע ערוגה משוכחת של נזק כמה יפה עשיתי עם פירותיה ונכחה סאה יפה כלל פירות וטמן לו (בב"ב ו:). לא בא הכתוב. להחמיר עליו לזלזל יותר ממה שצריך. אלא לגבות לנזקין. שיעור דמי נזק ממות שואל. מן העדיות. שאם אין לו מעט ויהא לפיכך לזמן קרקע כמותא נזק לזמן לו מקרקע מעולה שלו (גיטין מה:). מן העדיות של חזק. דשמוע ערוגה יפה ערוגה של מה שיהא לו ואם חזק כל ליתן לו קרקע דמי נזק. טמן לו מיטב שדרו וטמן לו חזק דמי נזק (בב"ב ו:). כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות. והיו כהן כחשות ושמנת מעורבות (גיטין מה:). ר"ש ערוגות שמנת ושמינות פירות הכרה. ומחשות ועטות מעט. ולא ידעין הן ערוגה האכלת מה יטו (בב"ב ו:). המוציא מחבירו עליו הראיה. הו"ה נזק הוא מילת מחבירו ופלו הלאה (שם). עליו להביא עדים לזרז את הספק ודאי ראיה היא (בב"ב ו:). מי בעל דברים יגב אלמס. יגיש ראיה אליהם (גיטין מה:).

סמדר. ענבים דקין בהתמלתן לאחר שפרחו מיד: (ה) וכמה היא יפה. הקרקע לימנר כשהיא סמדר ולהקל בלא: ד"ה. (ו) בנישומין אגב קרקע: בזמן שאכלה לולבי ענבים. (ז) האשכולות נראה חמיטת הגנבים ויכור ועדיין לא פרה להיות וכן יחור בתאנים: אכל אכלה פגים.

אכלה סמדר ר"י יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר. ואפילו אם נתקלקל המשוירת משלם כענבים העומדות ליבצר ודוקא בסמדר דענבים פעמים שאלו מתקלקלים ואלו ניולגים לפיכך אין נידוין כמשויר אבל תבואה רגילה להתקלקל כולה שבו לרבי מודה ר"י יהושע או כרבי יוסי הגלילי או כרנן ובתבואה גדולה כמו סמדר ענבים יקנור כמשויר שבו אי נמי תבואה לא קנסו כל ק כמו ענבים ולא יחא נידון כמשויר שבו לרבי יהושע ונראה דלע"ג דלמר ר"י יהושע רואין אותן כאילו עומדות ליבצר מ"מ שמין אותן אגב קרקע דהא ר"ש נמי קאמר הכי פגים או בוסר וע"כ אגב קרקע שמין אותן כיון דלרבי לשה (ו) וצפירות גמורים דוקא קאמר רבי שמעון דמשלם פירות גמורים כמשנתנו:

אכלה סמדר רבי יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר וחב"א רואין כמה היתה יפה וכמה היא יפה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בד"א בזמן שאכלה לולבי גנבים ויחוריי תאנים אבל אכלה פגים או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר קתני מיהת וחב"א רואין אותן כמה היתה יפה וכמה היא יפה ולא קתני בששים אלא מאי אינה לך למימר בששים ה"ג בששים אמר אביי ר' יוסי הגלילי ור' ישמעאל אמרו דבר אחד ר' יוסי הגלילי הא דאמרן רבי ישמעאל דתנאי (ה) ימיטב שדרו ומיטב כרמו ישלם מיטב שדרו של נזק ומיטב כרמו של נזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לגבות לנזקין מן העדיות וק"ו להקדש ולא תימא כרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין כגון שאכלה ערוגה בין שמינה הואי דאמר קום שלים שמינה במיטב דאיכא השתא דהכי לא אמרינן מאי טעמא המוציא מחבירו עליו הראיה אלא במיטב דלקמיה ומאי ניהו כי היאך דסליק אמר מר ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש כמה דברים אמורים שאכלה לולבי גנבים ויחוריי תאנים הא סמדר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אימא סיפא אכלה פגים או בוסר הוא רואין אותן כאילו עומדות ליבצר הא סמדר רואין אותן כמה היא יפה וכמה היתה יפה אמר רבינא כרוך ותני בד"א בזמן שאכלה לולבי גנבים ויחוריי תאנים אבל אכלה סמדר פגין או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אי הכי ר"ש בן יהודה היינו רבי יהושע איכא בינייהו כחש גופנא ולא מסיימי אביי אמר מסיימי

ומאי ניהו כי היאך דסליק. הכא משמע דסכר אביי דפליגי נידון כמשויר שבו והקשה ר"ת דברים הנזקין (גיטין דף מה: ושם) ס"ל לאביי דפליגי אי שיימין דניזק או דמזיק וי"ל לע"ג דמשמע דפליגי אי דמזיק אי דניזק דהא תניא ס"ק (דף ו:). כהניא מיטב שדרו של נזק ומיטב כרמו של נזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כו"מ משמע ליה לאביי דמשויר נמי פליגי מדקאמר ר"ע לא בא הכתוב דמשמע שרואה לומר לא בא הכתוב להחמיר על המזיק כמו שאמרת אלא דוקא לגבות לנזקין מן העדיות לזרז ופי' בעדיות לתוריה פליגי א"כ לא היה ר' ישמעאל מחמיר על המזיק טפי מר"ע אלא דלרבה היה ר"ע מחמיר טפי דאין חייב לקנות מעדיות נזקין אם אין לו דפרישית כפ"ק (דף ו: ושם ד"ה בגון:). ר"י שמעון בר יהודה היינו רבי יהושע. מימה אמאי לא קאמר כרוך ומי בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים וסמדר וי"ל משום דאין שייך לכלול סמדר כהני לולגים דלא הוה ליה להוסיף לולגים אלא הכי ה"ל למימר בד"א בזמן שאכלה סמדר אבל כהני פגים ופוסר שייך לכלולו שפיר דטעמא משום דחשיב כפגין:

איכא בינייהו כחש גופנא ויא פסיימי. וז"ל לימא תנא כמרא לטפוי ולהחמיר בתשלומין קאמי כדאמר דברים המוכר פירות (ב"ב דף ג:). וי"ל דשאני הכא דדלמא לא בא לטפוי כי אם על חכמים דאמילתיהו דרנן קאי:

מאן תנא דחיש כחש גופנא ר"ש היא. אביי בא לומר דמסיימי שפיר ולא לאפוקי רנן דפליגי עליה דר"ש כחש גופנא קאמי דאיהו נמי חיישי הצער. כפרק אלו נערו (בב"ב דף ו:). הוא שיש לער גדול לתבואה שנבעלה מתחילה כמשויר בתוליה ורזו קטנות חולות מזה היינו משום דלער דהשרת בתוליה פשיטא ליה דלא משלם לפי שפיה חתם בעלה דתנא דמתניתין דהתם חייש לכחש גופנא מה שפיה להצטער חמת בעלה הלכך בעי לער דמאי:

ומסיימי מאן תנא דחיש כחש גופנא ר"ש בן יהודה הוא דתנאי ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן מנסיא אונם אינו משלם את הצער מפני שסופה להצטער תחת בעלה אמרו לו אינו דומה נבעלת כרצון לנבעלת כאונם אמר אביי הני תנאי ור"ש בן יהודה אמרו דבר אחד רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן הני תנאי מאי היא דתנאי רבי יוסי אומר נבי חיה בן עזאי אומר נבי מוונות מ"ד נבי חיה כ"ש נבי מוונות ומ"ד נבי מוונות אבל נבי חיה לא דאמר ליה אתתא דירי פקחא היא ולא מבעיא חיה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבוד עובדא כוותיה דר"ג בששים לישנא אורינא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע שמו דקלא אגב קטניא דארעא ויהלכתא כוותיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע בדקלא דארמאה ויהלכתא כוותיה דריש גלותא בדקלא פרסאה אליעור ועירא

ועטמיהו משום דאית דומה נבעלת כאונם לנבעלת כרצון כדקאמרי: אונם אינו משלם את וט. וס"ה גבי הא דתנן האונם נתן את הצער בעי נבמרא לער דמאי אע"פ דלער פשוט מתחילה כמשויר בתוליה ורזו קטנות חולות מזה היינו משום דלער דהשרת בתוליה פשיטא ליה דלא משלם לפי שפיה חתם בעלה דתנא דמתניתין דהתם חייש לכחש גופנא מה שפיה להצטער חמת בעלה הלכך בעי לער דמאי:

הוא